

Нотаріус у системі інформаційного обміну

Пропозиції Робочої групи нотаріусів України
щодо вдосконалення роботи існуючих реєстрів Інформаційної
системи Міністерства юстиції України, розширення доступу
нотаріусів до інших інформаційних ресурсів та створення інших
необхідних реєстрів
2014 рік

узаг. та впорядк. І.М. Бернацька

НОТАРІУС

```
graph TD; A[НОТАРІУС] --- B[ДЕРЖАВНИЙ РЕЄСТР РЕЧОВИХ ПРАВ НА НЕРУХОМЕ МАЙНО ТА ЇХ ОБТЯЖЕНЬ]; A --- C[ДЕРЖАВНИЙ ЗЕМЕЛЬНИЙ КАДАСТР]; A --- D[РЕЄСТРИ ЗАБОРОН, ІПОТЕК, ПРАВ ВЛАСНОСТІ ДО 01.01.2013р.]; A --- E[ЄДИНИЙ ДЕРЖАВНИЙ РЕЄСТР ЮРИДИЧНИХ ОСІБ ТА ФІЗИЧНИХ ОСІБ-ПІДПРИЄМЦІВ]; A --- F[ДЕРЖАВНИЙ РЕЄСТР ОБТЯЖЕНЬ РУХОМОГО МАЙНА]; A --- G[РЕЄСТР АГРАРНИХ РОЗПИСОК]; A --- H[СПАДКОВИЙ РЕЄСТР]; A --- I[ДЕРЖАВНИЙ РЕЄСТР АКТИВ ЦИВІЛЬНОГО СТАНУ]; A --- J[ЄДИНИЙ РЕЄСТР ДОВІРЕНОСТЕЙ]; A --- K[РЕЄСТР ПАСПОРТІВ (база даних втрачених, викрадених, зіпсованих паспортів)]; A --- L[ЄДИНИЙ РЕЄСТР СПЕЦІАЛЬНИХ БЛАНКІВ НОТАРІАЛЬНИХ ДОКУМЕНТІВ]; A --- M[БАЗА ДАНИХ НАІС (транспортних засобів)]; A --- N[ЄДИНИЙ РЕЄСТР НОТАРІУСІВ]; A --- O[РЕЄСТР НЕДІЄЗДАТНИХ, ОБМЕЖЕНО ДІЄЗДАТНИХ ОСІБ];
```

ДЕРЖАВНИЙ РЕЄСТР РЕЧОВИХ ПРАВ
НА НЕРУХОМЕ МАЙНО ТА ЇХ ОБТЯЖЕНЬ

ДЕРЖАВНИЙ ЗЕМЕЛЬНИЙ КАДАСТР

РЕЄСТРИ ЗАБОРОН, ІПОТЕК, ПРАВ
ВЛАСНОСТІ ДО 01.01.2013р.

ЄДИНИЙ ДЕРЖАВНИЙ РЕЄСТР
ЮРИДИЧНИХ ОСІБ
ТА ФІЗИЧНИХ ОСІБ-ПІДПРИЄМЦІВ

ДЕРЖАВНИЙ РЕЄСТР ОБТЯЖЕНЬ
РУХОМОГО МАЙНА

РЕЄСТР АГРАРНИХ РОЗПИСОК

СПАДКОВИЙ РЕЄСТР

ДЕРЖАВНИЙ РЕЄСТР АКТИВ
ЦИВІЛЬНОГО СТАНУ

ЄДИНИЙ РЕЄСТР ДОВІРЕНОСТЕЙ

РЕЄСТР ПАСПОРТІВ
(база даних втрачених, викрадених,
зіпсованих паспортів)

ЄДИНИЙ РЕЄСТР СПЕЦІАЛЬНИХ БЛАНКІВ
НОТАРІАЛЬНИХ ДОКУМЕНТІВ

БАЗА ДАНИХ НАІС
(транспортних засобів)

ЄДИНИЙ РЕЄСТР НОТАРІУСІВ

РЕЄСТР НЕДІЄЗДАТНИХ, ОБМЕЖЕНО
ДІЄЗДАТНИХ ОСІБ

Реєстри заборон, іпотек, прав власності, що діяли до 01.01.2013

**Реєстри,
що діяли до 2013 року:**

**Пропозиції щодо роботи
реєстрів, що діяли до
01.01.2013**

**Єдиний реєстр заборон
відчуження об'єктів
нерухомого майна**

**Реєстр прав власності на
нерухоме майно**

Державний реєстр іпотек

- закріпити в нормативних документах необхідність погашення запису в Реєстрі прав власності на нерухоме майно при перенесенні запису про об'єкт до Державного реєстру речових прав на нерухоме майно;
- розробити план поступового перенесення відомостей з Єдиного реєстру заборон відчуження об'єктів нерухомого майна, Реєстру прав власності на нерухоме майно, Державного реєстру іпотек до ДРРП.

Державний реєстр речових прав на нерухоме майно

ПРОПОЗИЦІЇ

- реалізувати можливість пошуку за кількома параметрами одночасно;
- відмінити введення реквізитів квитанцій при реєстрації заяв у ДРРП, оскільки це забирає дуже багато часу;
- забезпечити технічний доступ до вкладки ДЗК з можливістю отримання Витягу з ДЗК про земельну ділянку;
- розробити можливість копіювання відсканованих документів у інший запис, наприклад, іпотечного договору;
- узгодити форму обміну даними між ДРРП та ДЗК, зокрема:
 - при внесенні змін до запису про право власності в ДРРП (наприклад, при виправленні технічної помилки в прізвищі) такі зміни не відображаються і не відправляються до ДЗК;
 - при видаленні запису про право власності з ДРРП відомості про це не відображаються в ДЗК, а при реєстрації нового права в ДЗК відображаються відомості які видалені, так і нові.

- необхідно спростити процедуру внесення виправлень до записів, які пов'язані з допущеними технічними помилками, а саме - без додаткової реєстрації заяви та рішення;
- при реєстрації заяви необхідно передбачити автоматичне заповнення відомостей про об'єкт, якщо зазначається його реєстраційний номер у ДРРП;
- у майбутньому після узгодження роботи ДРРП та ДЗК необхідно, щоб за кадастровим номером підтягувались усі відомості про земельну ділянку як у заяву, так і в розділ;
- щоб за реєстраційним номером підтягувались усі відомості про об'єкт нерухомого майна у розділ та заяву;
- передбачити можливість реєстрації прав на садовий будинок, який не має номера та розташований, наприклад, на території садового товариства без кадастрового номера. Такі випадки можуть мати місце при оформленні прав на будинок у порядку спадкування за відсутності прав на земельну ділянку;
- передбачити можливість виправлення КОАТУУ та реєстраційного номера об'єкта в ДРРП.

ДЕРЖАВНИЙ РЕЄСТР ОБТЯЖЕНЬ РУХОМОГО МАЙНА

Пропозиції відсутні

СПАДКОВИЙ РЕЄСТР

- повернути пільгу з оплати послуг щодо отримання інформації зі Спадкового реєстру при заведенні спадкової справи (передбачити безкоштовне отримання інформаційних довідок для заведення спадкових справ та видачі свідоцтв про право на спадщину).

Примітка

- Досить частими є випадки, коли заяви, на підставі яких нотаріус заводить спадкову справу, надходять поштою і можливості здійснити платіж за отримання Інформаційних довідок зі Спадкового реєстру немає,
або коли необхідно отримати більш точну інформацію при перевірці за цим реєстром по спадкодавцю, в тому числі коли нотаріус здійснює пошук із використанням шаблонних символів;
коли потрібно перевірити різні варіанти написання імені спадкодавця (Єлизаветта – Лизаветта, Євгенія – Євгенія), а кожна така перевірка платна.
- скасувати необхідність проведення реєстрації виданих свідоцтв про право на спадщину в Спадковому реєстрі або мінімізувати кількість інформації, що вноситься (про майно, вартість, адресу тощо).

Примітка

- Стаття 1299 ЦК України, якою була передбачена необхідність проведення державної реєстрації права на спадщину, виключена.
- З даних Спадкового реєстру щодо виданих свідоцтв ніяка база даних про власників нерухомого майна не формується.
- Жодною нормою законодавства не передбачено вимоги щодо реєстрації свідоцтв про право на спадщину у Спадковому реєстрі.

ЄДИНИЙ РЕЄСТР ДОВІРЕНОСТЕЙ

Пропозиції

- зробити технічно можливою реєстрацію однієї довіреності від кількох довірителів на досягнення спільної мети.

Єдиний реєстр спеціальних бланків нотаріальних документів

ПРОПОЗИЦІЯ

- ПРОДОВЖИТИ СТРОК ДЛЯ ВНЕСЕННЯ ІНФОРМАЦІЇ ПРО ВИТРАЧЕНІ БЛАНКИ НОТАРІАЛЬНИХ ДОКУМЕНТІВ, ВИЗНАЧИВШИ, ЩО ВІДОМОСТІ ПРО ВИТРАЧЕНИЙ БЛАНК ВНОСЯТЬСЯ НОТАРІУСОМ У ДЕНЬ ВЧИНЕННЯ НОТАРІАЛЬНОЇ ДІЇ.
- У ВИПАДКУ НАЯВНОСТІ ПОВАЖНОЇ ПРИЧИНИ, ЧЕРЕЗ ЯКУ НОТАРІУС ПОЗБАВЛЕНИЙ МОЖЛИВОСТІ ВНЕСТИ ВІДОМОСТІ ПРО ВИТРАЧЕНИЙ БЛАНК У ДЕНЬ ВИТРАЧАННЯ, ТАКІ ВІДОМОСТІ ВНОСЯТЬСЯ НЕ ПІЗНІШЕ, НІЖ НА НАСТУПНИЙ РОБОЧИЙ ДЕНЬ.
- ПЕРЕДБАЧИТИ ВІДСУТНІСТЬ НЕОБХІДНОСТІ ПЕРЕВІРКИ БЛАНКІВ НОТАРІАЛЬНИХ ДОКУМЕНТІВ, ЩО ПРИЙМАЮТЬСЯ ДЛЯ ВЧИНЕННЯ НОТАРІАЛЬНОЇ ДІЇ, ЯКІ БУЛИ ВИТРАЧЕНІ ЦИМ САМИМ НОТАРІУСОМ.
- ПЕРЕДБАЧИТИ, ЩО ПЕРЕВІРКА БЛАНКІВ НОТАРІАЛЬНИХ ДОКУМЕНТІВ ЗДІЙСНЮЄТЬСЯ БЕЗКОШТОВНО.

ДЕРЖАВНИЙ ЗЕМЕЛЬНИЙ КАДАСТР

- ЗАБЕЗПЕЧИТИ ДОСТУП НОТАРІУСІВ ДО ДАНИХ ДЗК ЧЕРЕЗ ДЕРЖАВНИЙ РЕЄСТР РЕЧОВИХ ПРАВ НА НЕРУХОМЕ МАЙНО ДЛЯ ОТРИМАННЯ ВИТЯГІВ ІЗ ДЗК ПРО ЗЕМЕЛЬНУ ДІЛЯНКУ.
- Забезпечити функціонування ресурсу «НОТАРІУС-КОРИСТУВАЧ»

ЄДИНИЙ ДЕРЖАВНИЙ РЕЄСТР ЮРИДИЧНИХ ОСІБ ТА ФІЗИЧНИХ ОСІБ-ПІДПРИЄМЦІВ

- ЗАБЕЗПЕЧИТИ ДОСТУП НОТАРІУСІВ ДО ДАНИХ ЄДРЮО ТА ФОП ДЛЯ ОТРИМАННЯ ВИТЯГІВ ПРО ЮРИДИЧНУ/ФІЗИЧНУ ОСОБУ
- ЗАБЕЗПЕЧИТИ ФУНКЦІОНУВАННЯ РЕСУРСУ «НОТАРІУС-КОРИСТУВАЧ»
- **У МАЙБУТНЬОМУ (після надання нотаріусам повноважень державних реєстраторів юридичних осіб)**
- ЗАБЕЗПЕЧИТИ ДОСТУП НОТАРІУСІВ ДО ДАНИХ ЄДРЮО ТА ФОП ДЛЯ ВИКОНАННЯ ФУНКЦІЙ ДЕРЖАВНИХ РЕЄСТРАТОРІВ ЮРИДИЧНИХ ОСІБ
- ЗАБЕЗПЕЧИТИ ФУНКЦІОНУВАННЯ РЕСУРСУ «НОТАРІУС-РЕЄСТРАТОР/КОРИСТУВАЧ»

РЕЄСТР АГРАРНИХ РОЗПИСОК

Про аграрні розписки

Верховна Рада України; Закон від 06.11.2012 № 5479-VI

Про затвердження Порядку ведення Реєстру аграрних розписок

Кабінет Міністрів України; Постанова, Порядок від 17.07.2013 № 665

Забезпечити роботу Реєстру аграрних розписок

ДЕРЖАВНИЙ РЕЄСТР АКТІВ ЦИВІЛЬНОГО СТАНУ

- Закон України «Про державну реєстрацію актів цивільного стану»
- Інструкція з ведення Державного реєстру актів цивільного стану громадян, затверджена наказом Міністерства юстиції України від 24.07.2008 № 1269/5, зареєстрована в Міністерстві юстиції 25.07.2008 № 691/15382
- Постанова Кабінету Міністрів України від 22.08.2007 № 1064 «Про затвердження Порядку ведення Державного реєстру актів цивільного стану громадян»

Пропозиції

- Надати доступ нотаріусам до Державного реєстру актів цивільного стану (як мінімум, щодо відомостей про шлюби і смерті)
- Забезпечити функціонування ресурсу «НОТАРІУС-КОРИСТУВАЧ»

РЕЄСТР ПАСПОРТІВ

(база даних втрачених, викрадених, зіпсованих паспортів)

ПРОПОЗИЦІЇ

- Ініціювати створення реєстру (бази), наповненої максимально точною інформацією як про викрадені, втрачені, зіпсовані паспорти, так і інші паспорти з можливістю перегляду фото.
- Надати доступ нотаріусам при вчиненні нотаріальних дій та проведенні державної реєстрації прав до такої інформації.
- Забезпечити функціонування ресурсу «НОТАРІУС-КОРИСТУВАЧ»

База даних НАІС (щодо транспортних засобів)

Про організацію роботи щодо інформаційної взаємодії Міністерства юстиції України, Міністерства [...]

Мін'юст України, МВС України; Наказ від 08.10.2012 № **1480/5/868** передбачає надання державним та приватним нотаріусам доступу до «Національної автоматизованої інформаційної системи департаменту Державної автомобільної інспекції» (далі - НАІС ДДАІ) у частині інформації про транспортні засоби, які перебувають у розшуку.

ПРОПОЗИЦІЇ

- Забезпечити доступ нотаріусів до Баз даних НАІС як у частині транспортних засобів, які перебувають у розшуку, так і іншої інформації для забезпечення максимальних гарантій для громадян при нотаріальному посвідченні договорів відчуження, інших правочинів, оформлення спадщини.
- Забезпечити функціонування ресурсу «НОТАРІУС-КОРИСТУВАЧ»

РЕЄСТР НЕДІЄЗДАТНИХ ТА ОБМЕЖЕНО ДІЄЗДАТНИХ ОСІБ

- Створити реєстр недієздатних та обмежено дієздатних осіб (підготовка нормативної бази та програмного забезпечення).
- Внесення відомостей до Реєстру, починаючи з дати набуття ним чинності та паралельне наповнення відомостями протягом максимально стислого строку.
- Надання нотаріусам повноважень користувачів щодо відомостей про визнання недієздатними/обмежено дієздатними особами шляхом формування відповідного витягу чи іншого документа.
- Забезпечити функціонування ресурсу «НОТАРІУС-КОРИСТУВАЧ»

Єдиний реєстр нотаріусів

Пропозиції відсутні

ВИСНОВКИ

Сьогодні є багато нарікань на роботу нотаріату в цілому.

У питаннях забезпечення нотаріату достовірними відомостями, що стало б запорукою БЕЗСПІРНОСТІ вчинення нотаріальної дії, можна зазначити що з 14 умовних напрямків акумулювання інформації, які містяться в реєстрах/базах або повинні були б в них міститися, нотаріус працює лише з 7, це:

Державний реєстр речових прав на нерухоме майно (ненаповнений);

Реєстри заборон, іпотек та прав власності на нерухоме майно (діяли лише до 01.01.2013 і на сьогодні перебувають у сплячому режимі й виконують інформаційну функцію);

Державний реєстр обтяжень рухомого майна;

Спадковий реєстр;

Єдиний реєстр довіреностей;

Єдиний реєстр спеціальних бланків нотаріальних документів;

Єдиний реєстр нотаріусів.

7 ВАЖЛИВИХ РЕЄСТРІВ/БАЗ,
які усунули б основні можливості для зловживань та
незаконних махінацій, або не наповнені достовірною
інформацією, або взагалі не створені.
НОТАРІУС ДО НИХ ДОСТУПУ НЕ МАЄ, ЩО
ПРИЗВОДИТЬ ДО ВІДПОВІДНИХ НАСЛІДКІВ.

Доступ до даних ДЗК он-лайн дасть можливість скоротити час громадян на ОТРИМАННЯ ВИТЯГІВ ІЗ ДЗК ПРО ЗЕМЕЛЬНУ ДІЛЯНКУ, підготовку документів, необхідних для розпорядження земельними ділянками.

Доступ до даних Єдиного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців

- як користувачам нотаріусам необхідний уже давно і є давньою проблемою; цей доступ дасть можливість скоротити час громадян на підготовку документів для вчинення нотаріальних дій за участю юридичних осіб з використанням максимально достовірних відомостей;
- як реєстратора юридичних осіб.

Вимогами Єврокомісії є і будуть захист корпоративних прав, посилення контролю при створенні юридичних осіб, продажу корпоративних прав тощо.

Однією з вимог політичної частини угоди про Асоціацію є ЄС від 21.03.2014 є лібералізація створення юридичних осіб на території України, посилений захист документів від підробок, боротьба з легалізацією (відмиванням) коштів та фінансуванням тероризму, в тому числі при створенні юридичних осіб. Аналіз Типологій незаконного відмивання коштів дає можливість стверджувати, що лєвова частка таких зловживань відбувається саме через операції зі створенням та продажем юридичних осіб (корпоративних прав). Нотаріус же є спеціальним суб'єктом фінансового моніторингу, що має всі інструменти для попередження та виявлення таких фактів.

Доступ до Реєстру аграрних розписок дав би можливість запрацювати Закону України «Про аграрні розписки», який є на сьогодні декларацією.

Доступ до Державного реєстру актів цивільного стану вкрай необхідний для оформлення нотаріусами спадщини, розпорядження спільним майном подружжя, для посвідчення правочинів представниками за довіреностями (оскільки дія довіреності припиняється в момент смерті довірителя), що дасть можливість виявити безліч неправдивих відомостей, які подаються нотаріусам для вчинення нотаріальних дій, для забезпечення їх безспірності та законності.

Доступ до Реєстру/бази паспортів - це найперший і найнеобхідніший захід. Статистика підробки паспортів катастрофічна. Нотаріус не є спеціалістом, експертом, криміналістом, не має спеціальних знань, щоб виявити переклеєне фото чи інші підробки, а тому впровадження такої інформаційної взаємодії стало б величезною перепорою для шахраїв із рухомим/нерухомим майном.

Доступ до Баз даних НАІС – перший крок до нотаріального захисту правочинів із розпорядження транспортними засобами, що завжди викликало у махінаторів у цій сфері шквал негативу і лобіювання нормативних документів, які усувають участь нотаріуса в таких операціях. Саме нотаріуси здатні сьогодні забезпечити необхідне правове поле та захист прав громадян при відчуженні транспортних засобів (перевірка обтяжень, згоди другого з подружжя, правовстановлюючих документів, прав дітей тощо).

Доступ до Реєстру недієздатних, обмежено дієздатних осіб (у якому відображалася б інформація про опікунів/піклувальників, яких інколи виявляється по кілька осіб на одну недієздатну особу) – це виклик часу. У маленькому районі на Західній Україні, де 60 тис. мешканців з 2007 по 2010 рік визнано недієздатними/обмежено дієздатними близько 250 осіб (за реєстром судових рішень). ЦЕ ЗАХИСТ ПРАВ ЦИХ ГРОМАДЯН.

Саме тому нотаріуси України просять вдосконалити низку питань нормативно і технічно, а також оцінити умови роботи, в яких перебуває близько 7200 нотаріусів, щодня захищаючи права громадян та інших учасників цивільних правовідносин і добре ім'я своєї професії.

